

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 stycznia 2019 r.

Pozycja 17

POSTANOWIENIE z dnia 8 listopada 2018 r. Sygn. akt Ts 104/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Mariusz Muszyński – przewodniczący i sprawozdawca
Jarosław Wyrembak
Zbigniew Jędrzejewski,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 9 marca 2018 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.K.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 8 maja 2017 r. (data nadania), M.K. (dalej: skarżąca) wystąpiła o stwierdzenie, że art. 136 ust. 1-3 oraz art. 137 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2016 r. poz. 2147, ze zm., obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 2204, ze zm.; dalej: u.g.n.) jest niezgodny z art. 2, art. 20, art. 21 ust. 1, art. 64 ust. 1-3, art. 163, art. 165 ust. 1, art. 216 ust. 2 i art. 218 Konstytucji.

Zdaniem skarżącej zaskarżone przez nią przepisy naruszają „prawo podmiotowe byłego właściciela lub jego spadkobierców (w niniejszej sprawie prawo skarżącej) do zwrotu wywłaszczonej nieruchomości, w sytuacji gdy organy władzy publicznej zrealizowały na danym terenie pierwotnie założony cel publiczny a następnie nieruchomość tę przeznaczono na realizację innego celu”. W związku z tym – jak zarzuciła skarżąca – przepisy te są niezgodne z następującymi postanowieniami Konstytucji: art. 2 – zasada demokratycznego państwa prawnego; art. 20 – dotyczącym społecznej gospodarki rynkowej; art. 21 ust. 1 – zasada ochrony własności i prawa dziedziczenia; art. 64 ust. 1-3 – prawo do własności i innych praw majątkowych, równa ochrona tych praw oraz zasada ograniczania własności tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty tego prawa; art. 163 – domniemanie kompetencji samorządu terytorialnego; art. 165 ust. 1 – posiadanie osobowości prawnej przez jednostki samorządu terytorialnego oraz przysługiwanie im prawa własności i innych praw majątkowych; art. 216 ust. 2 – nabywanie, zbywanie i obciążanie nieruchomości przez Skarb Państwa następuje na zasadach i w trybie określonych w ustawie oraz art. 218 – organizację Skarbu Państwa oraz sposób zarządzania majątkiem Skarbu Państwa określa ustawa.

Postanowieniem z 9 marca 2018 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 15 marca 2018 r.) Trybunał, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał stwierdził, że w zakresie, w jakim skarżąca kwestionuje art. 136 ust. 1-3 oraz art. 137 ust. 1 pkt 1 i 2 u.g.n. z art. 2, art. 20, art. 21 ust. 1, art. 64 ust. 3, art. 163, art. 165 ust. 1, art. 216 ust. 2 i art. 218 Konstytucji, skarga nie spełnia określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 53 ust. 1 pkt 2 warunku wskazania naruszonych wolności lub praw, natomiast w zakresie badania zgodności zakwestionowanych przepisów z art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji – sposobu ich naruszenia.

W zażaleniu złożonym 22 marca 2018 r. (data nadania) skarżąca zakwestionowała postanowienie Trybunału w całości. Zarzuciła w nim, że Trybunał naruszył art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK w związku z art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK, gdyż niewłaściwie przyjął, że w skardze nie wskazano naruszonych praw, a w konsekwencji nie określono sposobu ich naruszenia. Skarżąca zwróciła uwagę na to, że w skardze podniosła naruszenie przysługującego jej – jako spadkobiercy byłego właściciela – prawa do zwrotu wywłaszczonej nieruchomości (w sytuacji, gdy organy władzy publicznej zrealizowały na danym terenie pierwotnie założony cel publiczny, a następnie nieruchomość tę przeznaczono na realizację innego celu). To prawo – jak podkreśliła – wynika ze wszystkich postanowień Konstytucji, wskazanych w *petitum* skargi jako jej podstawa. Ponadto, podobnie jak w skardze zarzuciła, że zaskarżone przez nią przepisy naruszają jej wolności i prawa, które wynikają z art. 2, art. 20, art. 21 ust. 1, art. 64 ust. 1-3, art. 163, art. 165 ust. 1, art. 216 ust. 2 i art. 218 Konstytucji. Skarżąca podniosła także, że wbrew temu, co ustalił Trybunał, art. 163, art. 165 ust. 1, art. 216 ust. 2 i art. 218 Konstytucji nie zostały wskazane jako samodzielne wzorce kontroli. Tworzą one podstawę skargi „współ z innymi przepisami Konstytucji, regulującymi prawa i wolności jednostki, a mianowicie (...) art. 2, [art.] 20, [art.] 21 ust. 1, [art.] 64 ust. 1, ust. 2 i ust. 3 Konstytucji”, co zdaniem skarżącej zostało w skardze uzasadnione. W dalszej części zażalenia skarżąca krytycznie odniosła się do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w K. z 9 października 2014 r. (sygn. [...]).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p. TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Zdaniem Trybunału kwestionowane postanowienie jest prawidłowe, a argumenty przedstawione w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

3. Nie można zgodzić się ze skarżącą, że prawo, którego naruszenie zarzuciła w skardze, wynika z wszystkich wskazanych przez nią postanowień Konstytucji. Wprawdzie w wyroku z 13 grudnia 2012 r. (sygn. P 12/11, OTK ZU nr 11/A/2012, poz. 135), do którego odwołuje się skarżąca, Trybunał nadmienił, że konstytucyjna powinność uregulowania obowiązku zwrotu wywłaszczonych nieruchomości na rzecz ich poprzednich właścicieli, gdy dochodzi do zmiany realizowanego na niej celu, „mogłaby wynikać z innych przepisów Kon-

stytucji” niż art. 21 ust. 2 ustawy zasadniczej (Trybunał wskazał na: art. 2, art. 20, art. 163, art. 165 ust. 1, art. 216 ust. 2 i art. 218 ustawy zasadniczej), jednak w analizowanej sprawie teza ta nie znajduje zastosowania.

3.1. Należy bowiem zauważyć, że orzeczenie w sprawie o sygn. P 12/11 zapadło po rozpoznaniu przez Trybunał pytania prawnego, a nie skargi konstytucyjnej. Wszczęcie w tej sprawie postępowania przed Trybunałem nie było zatem uzależnione od spełnienia przez pytającego sąd warunków wskazanych w art. 79 ust. 1 Konstytucji, gdyż przesłanki rozpoznania tego środka prawnego ustrojodawca określił w art. 193 Konstytucji. Z art. 79 ust. 1 Konstytucji wynika natomiast jednoznacznie, że wzorce kontroli dokonywanej w trybie skargi konstytucyjnej mogą tworzyć tylko te przepisy ustawy zasadniczej, które są dla skarżącego źródłem przysługujących mu wolności lub praw. Przepis ten stanowi bowiem, że skargę do Trybunału może wnieść każdy, czyje „konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone”. Nie można także zgodzić się ze skarżącą, że postanowienia Konstytucji wskazane przez nią w skardze pozostają ze sobą w związku. Trybunał zauważa, że podstawę skargi konstytucyjnej skarżąca wyraźnie określiła w jej *petitum* i potwierdziła w konkluzji wyводу. W uzasadnieniu wskazała natomiast, jakie prawa i zasady wyrażone w tych przepisach ustawy zasadniczej zostały – w jej ocenie – naruszone.

3.2. W związku z tym Trybunał przypomina, że w swoich orzeczeniach wielokrotnie podkreślał, iż wynikające z art. 2 Konstytucji zasady sprawiedliwości społecznej oraz zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, których naruszenie skarżąca podnosi zarówno w skardze, jak i w zażaleniu, a także wyrażona w art. 21 ust. 1 Konstytucji ustrojowa zasada ochrony własności i prawa dziedziczenia, nie mogą być wzorcami kontroli przepisów kwestionowanych w skardze konstytucyjnej (zob. postanowienie TK z 23 stycznia 2002 r., sygn. Ts 105/00, OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 60, a także wyroki TK z 17 listopada 2010 r., sygn. SK 23/07, OTK ZU nr 9/A/2010, poz. 103 oraz z 14 lipca 2015 r., sygn. SK 26/14, OTK ZU nr 7/A/2015, poz. 101). To samo dotyczy wskazanych jako podstawy skargi art. 163 i art. 165 ust. 1 oraz art. 216 i art. 218 Konstytucji. Postanowienia te dotyczą samorządu terytorialnego oraz finansów Skarbu Państwa.

4. Trybunał nie podziela zarzutów skarżącej, co do zasadności powołania się przez nią na przepisy Konstytucji dotyczące ochrony własności (tj. art. 20 i art. 64 ust. 3 Konstytucji). Należy zauważyć, że nieruchomości, której zwrot odmówił Starosta N., została przejęta od poprzednika prawnego skarżącej na rzecz Skarbu Państwa na podstawie umowy sprzedaży i zrzeczenia się własności nieruchomości z 23 sierpnia 1972 r. Skarżąca nie jest więc beneficjentem tego prawa. Jako spadkobiercy przysługuje jej roszczenie o zwrot wywłaszczonej nieruchomości. To roszczenie jest prawem majątkowym, które nie mieści się w pojęciu własności, o którym mowa w art. 64 ust. 3 i art. 20 Konstytucji. Jak stwierdził Trybunał w wyroku z 3 kwietnia 2008 r., „art. 64 ust. 3 Konstytucji odnosi się do własności, które to pojęcie na gruncie tego przepisu należy interpretować stosunkowo wąsko, jako odrębne od innych praw majątkowych (inaczej niż na gruncie art. 21 Konstytucji), w wypadku art. 137 ust. 2 mamy do czynienia z ograniczeniem prawa majątkowego – roszczenia o zwrot wywłaszczonej nieruchomości” (sygn. K 6/05, OTK ZU nr 3/A/2008, poz. 41).

5. Na uwzględnienie nie zasługują także pozostałe zarzuty sformułowane w zażaleniu. Skoro skarżąca twierdzi, że Wojewódzki Sąd Administracyjny w K. „wadliwie zinterpretował (...) uzasadnienie Trybunału Konstytucyjnego”, to w rzeczywistości kwestionuje ona wyrok tego sądu z 9 października 2014 r. (sygn. [...]), a nie postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

6. W postanowieniu z 9 marca 2018 r. Trybunał zasadnie zatem przyjął, że złożona skarga nie spełnia podstawowych wymogów określonych w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK i w związku z tym – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK – prawidłowo odmówił nadania jej dalszego biegu.

Mając powyższe na względzie, Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 8 u.o.t.p. TK – nie uwzględnił zażalenia.